

A külvilág megismerésének kulcsa a mentális kép
avagy „írás gyenge” - dysgraphiás és nem-dysgraphiás gyermekek mentális forgatása

Szerző: **LÉVAI Edit**, I. évfolyam (Mesterképzés)

Témavezetők: **Dr. RÉVÉSZ György**, egyetemi docens (PTE-BTK, Pszichológia Intézet,
Általános- és Evolúciós Pszichológia Tanszék, Pécs)

Dr. FÖLDI Rita, egyetemi docens (KRE-BTK, Pszichológia Intézet, Fejlődés- és
Neveléslélektani Tanszék, Budapest)

Intézmény: Károli Gáspár Református Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Pszichológia
Intézet, Fejlődés- és Neveléslélektani Tanszék, Budapest

A külvilág megismeréséhez nélkülözhetetlen a térbeli percepció folyamatának fejlődése. A kulcs, amely e folyamatban a környezet megismerésének zárját nyitja: a képzelet által létrejövő mentális kép. Jelen dolgozat a mentális képek transzformációjának egy különleges fajtájával, a mentális forgatással foglalkozik. E belső reprezentációk létrejötté téri viszonyokhoz, a szakirodalmak szerint két referenciakerethez kötött. Az egyik az egocentrikus, testi tér, a másik az allocentrikus, test körüli tér. Ideális esetben, mikor a referenciakeretek megfelelően működnek, a mentális rotáció folyamata zavartalan. Azonban a részképesség zavarok közül a dysgraphiára jellemző az íráskor nélkülözhetetlen mentális képek kialakulatlansága, amelynek következménye a térben való tájékozódás nehézsége, kiváltképp a bal- és a jobb oldal irányának hibás megítélése.

A jelen kutatás a dysgraphiára jellemző térbeli nehézségek és a referencia keretek kapcsolatát vizsgálja Karádi és társai (2001) hipotézise alapján. A vizsgálatban 40 gyermek vett részt: 16 „helyesírás-gyenge” - dysgraphiás (átlagkor: 9,3 év) és 24 nem-dysgraphiás (átlagkor: 9,2 év). A dysgraphia jellegzetes tüneteinek és mértékének megítélésére először egy diktálási feladatot, majd az egocentrikus Kéz Mentális Rotáció Tesztet (KMRT) oldották meg, amelyben 4 elforgatási szögben (0°, 50°, 90°, 180°) látható kezek bal-jobb voltát kellett megállapítani. A feladat végrehajtása során a két csoport közötti különbségeket az elkövetett hibák száma és a teljesítményidő hossza mutatja meg.

Az eredmények alátámasztják azt a hipotézist, miszerint az „írás-gyenge”, dysgraphiás gyermekek magasabb hibaszámot érnek el a részképesség zavarral nem rendelkezőkhöz képest. Másfelől – a várakozásokkal ellentétben – a két csoport teljesítményideje nem tért el szignifikánsan egymástól. Eszerint a dysgraphia részképességzavar valóban meghatározza a térbeli percepció irány-megítélési hibáit a mentális forgatás során, azonban nem tart tovább időben a kontroll csoport tesztmegoldásánál.

Kulcsszavak: mentális forgatás, egocentrikus referenciakeret, Kéz Mentális Rotáció Teszt (KMRT), dysgraphia